

Desenvolueu-vos, au!

Xavier Rubert de Ventós

Xavier Rubert de Ventós és filòsof, polític, assagista i catedràtic d'Estètica de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona. Ha ensenyat també a les universitats de Berkeley, Harvard i Nova York, on va fundar la càtedra Barcelona-New York i l'Institute for the Humanities. Ha estat diputat dels parlaments espanyol i europeu. Té una obra molt extensa sobre filosofia, ètica, estètica i també política. Ha estat guardonat amb la Lletre d'Or de la literatura catalana i amb els premis Anagrama, Espejo de España i Josep Pla. El 1999 va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Xavier Rubert de Ventós es filósofo, ensayista y catedrático de Estética de la Escuela de Arquitectura de Barcelona. Ha enseñado también en las universidades de Berkeley, Harvard y Nueva York, donde fundó la cátedra Barcelona-New York y el Institute for the Humanities. Ha sido diputado de los parlamentos español y europeo. Tiene una extensa obra sobre filosofía, ética, estética y también política. Ha recibido el Lletre d'Or de la literatura catalana y los premios Anagrama, Espejo de España y Josep Pla. En 1999 fue Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Xavier Rubert de Ventós is a philosopher, essayist and Professor of Aesthetics at the Barcelona School of Architecture. He has taught at the universities of Berkeley, Harvard and New York, where he founded the Barcelona-New York professorship at the Institute for the Humanities. He was a member of both the Spanish and European parliaments. He has written about philosophy, ethics, aesthetics and politics. He has been awarded the Lletre d'Or of Catalan literature, and the Anagrama, Espejo de España, and Josep Pla prizes. He was awarded the Cross of St Jordi by the Catalan government (1999).

Des que les lleis i normes que regeixen la societat no són transcendents ni revelades, la seva legitimitat exigeix que siguin, com a mínim, viables. Poden ser intrascendents però no inconscients; pot ser que no siguin encara universals, però la seva aplicació general ha de ser almenys possible i desitjable.

Doncs bé, això és exactament el que no són ni han estat moltes propostes que pretenien transformar els països pobres en països rics, i que s'anunciaven sota la suada divisa del “no els donis peix, ensenya'ls a pescar”. És a dir: “no els ajudis, modernitza'ls, estimula'n la productivitat i controla'ls la

natalitat de manera que arribin a ser un dia països desenvolupats com els nostres”.

Però el dia que tots els països arribin a comportar-se així, com a països desenvolupats, és poc probable que n'hi hagi cap que ho pugui continuar sent. La quantitat de recursos explotats i de residus generats aviat transformaria el món en un desert, i l'esgotament de la biomassa seria qüestió de mesos. De moment, encara sembla necessari que molts morin de fam, encara joves, perquè d'altres puguem morir, ja vells, de gota o de colesterol, és a dir, per un consum excessiu de greixos o de

>>

¡Venga, desarrollaos!

Desde que las leyes y las normas por las que se rige la sociedad no son trascendentes ni reveladas, su legitimidad exige que sean, cuando menos, viables. Pueden ser intrascendentes, pero no inconscientes; tal vez no sean aún universales, pero su aplicación general ha de ser, como mínimo, posible y deseable.

Pues eso mismo es lo que ni son ni han sido muchas de las propuestas que aspiraban a transformar a los países pobres en países ricos y que se anunciaban bajo la gastada divisa de

“no les des pescado; enséñales a pescar”. Es decir: “no los ayudes, modernízalos, estimula su productividad y contrólales la natalidad de tal modo que lleguen a ser, algún día, países desarrollados como los nuestros”.

Sin embargo, el día en que todos los países lleguen a comportarse así, como países desarrollados, es poco probable que uno solo pueda seguir siéndolo. La cantidad de recursos explotados y de residuos generados no tardaría en transformar el mundo en un desierto, y la biomasa se agotaría en cuestión de meses. De momento, todavía parece necesario que muchos mueran de hambre

>>

Develop yourselves!

The legitimacy of the laws and regulations that govern society, since they are neither transcendent nor revealed, stands on their viability. And while they might not be transcendental, they cannot, by the same token, be oblivious; although they *are not* yet universal, their broad application must be at the very least both possible and desirable.

Which, of course, is precisely what many of the proposals which seek to transform poor countries into wealthy ones are not,

while declaring their intentions using smooth mottos, such as: “Rather than just giving them fish, lets teach them to fish for themselves”. In other words: “Don't help them; modernize them, stimulate their productivity and control their birthrate so that they can one day become developed countries like ourselves”.

But the day when all the nations of the world begin to conduct themselves like developed countries it is hardly likely that any country at all will be able to remain a developed one. The amount of resources exploited, of waste generated would soon transform

>>

Cap espectacle polític m'ha avergonyit tant com quan el Parlament Europeu va invertir la paràbola del pescador i del peix

<<

proteïnes. Com continua sent necessària la “protecció” davant dels tomàquets del Magrib o els teixits de Manila per mantenir els “preus de garantia” europeus i defensar les conquestes socials de l'estat del benestar.

Crec que cap espectacle polític m'ha avergonyit tant com la sessió del Parlament Europeu on es va adoptar una resolució que invertia literalment la paràbola del pescador i del peix que he esmentat abans. Es tractava de no permetre la importació de plàtans centreamericans a Europa i de compensar aquests països amb fons d'ajuda al Tercer

<<

en su juventud para que otros podamos morir, ya ancianos, de gota o de colesterol, es decir, a causa de un consumo excesivo de grasas o de proteínas, como sigue siendo necesaria la “protección” ante los tomates del Magreb o los tejidos de Manila para mantener los “precios de garantía” europeos y defender las conquistas sociales del Estado del bienestar.

Creo que ningún espectáculo político me ha sonrojado tanto como la sesión del Parlamento Europeo durante la que se adoptó la resolución que invertía literalmente la parábola del pescador y el pescado a la que

<<

the world into a desert. The biomass would be exhausted in a matter of months. For the time being, it would appear necessary for many young people to die of hunger, at a young age, so that some of us might die old, in dribs and drabs, from cholesterol, i.e. from an excess consumption of fat and protein. While it continues to be deemed necessary to have “protection” measures against importing Moroccan tomatoes or textiles from Manilla in order to maintain European “price guarantees” and defend the social achievements of the welfare state.

me he referido antes. Se trataba de no permitir la importación de plátanos centroamericanos en Europa y de compensar a estos países con fondos de ayuda al Tercer Mundo por la misma cantidad que perdían al no poder vender sus productos. El mecanismo de esta y de otras resoluciones por el estilo no puede ser más claro. Se trata de darles pescado para pedirles que no pesquen; de comprar su silencio para no tener que comprar sus frutos; de mantenerlos en la dependencia para evitar su competencia. En resumen: es como si les cortáramos las piernas para ofrecerles, a cambio, un magnífico aparato ortopédico.

I don't believe I have ever witnessed anything so shameful as the European Parliamentary session which adopted a resolution that literally turned on its head the parable mentioned above about teaching people to fish. This resolution prohibited the import of Central American bananas to Europe. In return, the countries concerned would receive compensation in the form of Third World assistance which matched the quantity they would lose from not being able to sell their products. The mechanics of this and similar resolutions could not be more obvious. It is about giving them fish to stop them fishing for

Món per la quantitat exacta que perdien en no poder vendre els productes.

El mecanisme d'aquesta i altres resolucions semblants no pot ser més clar. Es tracta de donar-los peix per demanar-los que no pesquin; de comprar el seu silenci per no haver de comprar els seus fruits; de mantenir-los en la dependència per evitar la seva competència. En resum: és com tallar-los les cames per oferir-los, a canvi, un magnífic aparell ortopèdic.

Sovint es busca fins i tot una legitimació “moral” per a aquests procediments. Es tracta, ens diuen, d'evitar el dumping social

A menudo se busca incluso una legitimación “moral” para estos procedimientos. Se trata, nos dicen, de evitar el *dumping* social basado en la explotación inhumana de mujeres y niños en el Tercer Mundo. O sea que, de repente, Europa empieza a preocuparse en serio por la salud y el bienestar de la fuerza productiva en, por ejemplo, Filipinas, e incluso les regala programas de planificación familiar para que no se reproduzcan tanto. ¡Como si la natalidad de los mil millones que consumen el 13% de los recursos mundiales fuera más peligrosa que la dieta hipercalórica y el despilfarro del 20% que consume

themselves; or buying silence in exchange for not having bought their fruit; keeping them dependent in order to avoid their competition. In short, it is like cutting off their legs in order to offer them a wonderful prosthetic device instead.

Often a legitimate “moral argument” is sought to defend to such procedures. We are told that it is about avoiding the social dumping of the inhuman exploitation of women and children in the Third World. And so Europe has suddenly become concerned about the health and well being of the work force in, let's say, the Philippines, even going

Ningún espectáculo político me ha sonrojado tanto como cuando el Parlamento Europeo invirtió la parábola del pescador y el pescado

I've ever witnessed anything so shameful as when the European Parliament turned on its head the parable about teaching people to fish

basat en l'exploració inhumana de dones i nens al Tercer Món. O sigui que, de sobte, Europa comença a preocupar-se seriosament per la salut i el benestar de la força de treball a, posem, Filipines, i fins i tot els regala programes de planificació familiar perquè no es reproduixin tant. Com si la natalitat dels mil milions que consumeixen el 13% dels recursos mundials fos més perillosa que la dieta hipercalòrica i el malbaratament del 20% que consumeix la part del lleó! Com si la planificació demogràfica fos la bona nova que arriba per prendre el relleu de la planificació econòmica, avui en vies de desregulació!

Així veiem els rics (per a qui els fills entren al capítol de “despeses”) ensenyant com s’han de reproduir els pobres per a qui la prole és sovint el seu únic “recurs” i inversió (d’aquí precisament venia el nom de *proletari*). La reproducció prolífica i accelerada (que els etòlegs anomenen l’*estratègia r*, oposada a l’*estratègia K* dels predadors) és així el comportament més “racional” i el que millor assegura la supervivència tant entre les preses del món animal com entre els pobres del món humà. Això és perfectament conegut i només es permeten oblidar-ho els que, com el capital occidental o l’Estat xinès,

estan per sobre del problema personal i concret de sobreviure en condicions límit.

És cert que la superpoblació i la sobre-exploració dels recursos als països pobres és també un perill per a l’estabilitat global i el desenvolupament sostenible. La pobresa extrema duu a la desertificació “haitiana”, sens dubte. Però resulta que l’extrema riquesa duu igualment, encara que per altres camins, a la deforestació “canadenca”. La primera no es pot permetre esperar la reposició de la fusta: la necessita per cuinar en una economia paupèrrima sense cap altra font d’energia, de manera que acaba carregant-se

>>

la parte del león! ¡Como si la planificación demográfica fuera la buena nueva que llega para tomar el relevo de la planificación económica, hoy en vías de desregulación!

Así, vemos cómo los ricos –para quienes los hijos entran en el capítulo de “gastos”– enseñan a reproducirse a los pobres, para quienes la prole suele ser su único “recurso” e inversión –de ahí precisamente proviene el nombre de “*prole-tario*”–. La reproducción prolífica y acelerada, que los etólogos han bautizado como la *estrategia R*, que se contrapone a la *estrategia K* de los depredadores, es, así, el comportamiento más

“racional” y el que mejor garantiza la supervivencia tanto entre las presas del mundo animal como entre los pobres del mundo humano, algo de sobras conocido y que sólo se permiten olvidar aquellos que, como el capital occidental o el Estado chino, están por encima del problema personal y concreto de sobrevivir en situaciones límite.

Es cierto que la superpoblación y la sobreexplotación de los recursos en los países pobres también son un peligro para la estabilidad global y el desarrollo sostenible. La pobreza extrema conduce a la desertificación “haitiana”, sin duda. Pero resulta

que la extrema riqueza también conduce, aunque por otros caminos, a la deforestación “canadiense”. La primera no se puede permitir el lujo de esperar a la reposición de la madera, pues es necesaria para cocinar en una economía paupérrima y sin otra fuente de energía, de tal modo que acaba cargándose su propio hábitat y su paisaje. A la segunda, a la canadiense, no le afecta en sentido estricto este paisaje: sus operadores son multinacionales que ni viven ni han de quedarse alrededor de la desolación que dejan tras de sí, en unas zonas en las que solamente seguirán viviendo, mientras resis-

>>

so far as to offer them family planning programmes to stop them reproducing so fast. As if the birth of thousands of millions who consume 13% of the world’s resources is more of a threat than the hyper-caloric diet and waste of the 20% who consume the lion’s share! As if demographic planification was the new good news which has taken the place of economic planification, which is now being deregulated!

This is how the rich (whose children are part of their capital expenditure) give lessons in reproduction to the poor, whose *prole* (offspring) are the only “resource” and invest-

ment (this is precisely where the meaning of the word *prole-tariat* comes from). Prolific and accelerated reproduction (what aetio-logists call the *r-strategy*, as opposed to the *K-strategy* of predators) is thus the most “rational” behaviour and the one which best assures the survival of the victims in the animal world, as well as the poor of the human world. This is all perfectly well known and the only people who are allowed to forget are those such as Western capital or the Chinese state, who have risen above the personal and particular problem of surviving under extreme conditions.

It is true that overpopulation and the over-exploitation of resources in poorer nations also poses a danger to global stability and sustainable development. Extreme poverty does undoubtedly contribute to the “Haitian” desertification, extreme wealth also appears to contribute equally, although by other means, to “Canadian” deforestation. The first cannot afford to wait for the regeneration of the wood: in an impoverished economy which has no other source of energy for cooking they end up burning up their own habitat and landscape. The second option, the Canadian, does not really affect

>>

Cal encara denunciar l'absolutisme colonial al Tercer Món

Debemos seguir denunciando el absolutismo colonial hacia el Tercer Mundo

<<

el seu hàbitat i paisatge. A la segona, la canadenca, no l'afecta pròpiament aquest paisatge: els seus operadors són multinacionals que no viuen ni s'han de quedar a l'entorn de la desolació que deixen darrere seu, i on només seguiran vivint, mentre resisteixin, els indígenes d'illes com Vancouver o Tizan.

És a dir: uns no poden respectar el seu entorn per menjar avui, i als altres no els importa respectar-lo per mantenir la seva taxa de benefici fins demà passat. I el que amb dues situacions ens ensenyen és que desigualtats tan grans –el 20% més ric de la terra controla el 80% de la renda disponible,

<<

tan, los indígenas de islas como Vancouver o Tizan.

Es decir: unos no pueden respetar su entorno para comer hoy y a los otros les da igual respetarlo a condición de que se mantenga su índice de beneficios hasta pasado mañana. Y lo que ambas situaciones nos enseñan es que desigualdades tan grandes –el 20% más rico de la Tierra controla el 80% de la renta disponible, una diferencia de ingresos que se ha doblado desde 1960– están dejando de ser solamente un escándalo moral para convertirse en un peligro ecológico y también en una hipócrita teoría con

<<

the landscape; its operators are multinationals which neither live, nor have to remain in the desolated environment which they leave behind them, and where the only people remaining, even as they are trying to put up resistance, are the indigenous peoples of islands such as Vancouver or Tizan.

That is to say: some people cannot afford to respect their environment if they also have to eat today, and others do not need to care about respecting it to maintain their benefits until the day after tomorrow. And what both situations teach us is that such huge inequalities – the richest 20% of the earth controls

una diferència d'ingressos que s'ha duplicat des de 1960– estan deixant de ser només un escàndol moral per convertir-se en un perill ecològic i també en una hipòcrita teoria amb què pretenem que la solució per al Tercer Món consistiria en què aquest adoptés un model que al capdavant provocaria el col·lapse de tots. És aquesta, per altra banda, la precisa definició que donava Kant d'una mala norma: aquella que no es pot fer universal sense generar mals més grans dels quals suposadament ens vol protegir.

Però si aquest model econòmic no és generalitzable, tampoc ho era el model polític

la que pretendemos que la solución para el Tercer Mundo pasaría porque este adoptara un modelo que, a fin de cuentas, provocaría el colapso de todos. Esta es, por otro lado, la definición exacta que daba Kant de una mala norma: aquella que no se puede hacer universal sin generar males mayores que aquellos de los que supuestamente nos quiere proteger.

Pero si bien este modelo económico no es generalizable, tampoco lo era el modelo político que se impuso en su día a muchos países colonizados y que no ha hecho sino atizar los fundamentalismos y las luchas

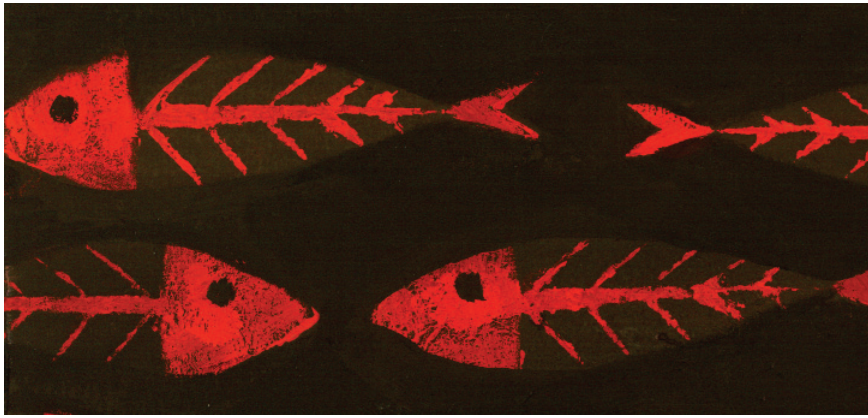
80% of available income, a difference of income which has doubled since the 1960's – is no longer just a moral scandal, it is becoming an ecological threat as well as a hypocritical theory by which we pretend that a solution for the Third World consists in adopting a model which in the end will cause the collapse of all. This is, on the other hand, the precise definition which gave Kant of a bad norm: That which cannot be made universal without generating evils greater than those which supposedly we want to protect.

But if this economic model is not broadly applicable, neither is the political model

que es va imposar el seu dia a molts països colonitzats, i que no ha fet res més que atiar els fonamentalismes i lluites tribals que tant semblen escandalitzar-nos. Aquest model polític consistia en la creació d'estats colonials que eren, en primer lloc, mimètics respecte a l'exmetròpoli; en segon lloc, instrumentals (a l'estil de la diplomàcia Le Floch-Pringent: mantenir l'equilibri Savimbi-Dos Santos a Angola perquè no guanyi ni l'un ni l'altre, forçar l'elecció de l'"amic" Pascal Lissouba al Congo, etc.) i, en definitiva, titelles dels interessos d'una o altra banda de la Guerra Freda. Tot això els va dur, d'una

tribales que tanto parecen escandalizarnos. Este modelo político consistía en la creación de estados coloniales que eran, ante todo, miméticos con respecto a la ex metrópolis; en segundo lugar, instrumentales (a la manera de la diplomacia de Le Floch-Pringent: mantener el equilibrio Savimbi-Dos Santos en Angola para que no gane ni uno ni otro, forzar la elección del "amigo" Pascal Lissouba en el Congo, etc.) y, en definitiva, títeres de los intereses de uno de los bandos de la Guerra Fría. Todo eso los llevó, por un lado, a segmentar el territorio a partir de criterios geométricos o geoestratégicos que

which was imposed in its day on many colonised countries, and which has achieved little more than stirring the tribal struggles and fundamentalisms which seem to outrage us so much. This political model comprised the creation of colonial states which were, in the first place, *mimetic* with relation to the ex-metropolis and secondly, *manipulative* (in the style of Le Floch-Pringent diplomacy: maintaining equilibrium between Savimbi and Dos Santos in Angola to prevent either side winning, force the election of a "friend", Pascal Lissouba in the Congo, etc.) and, finally, *puppets* of the interests of one side or the

What should be denounced is the colonial absolutism towards the Third World

banda, a segmentar el territori amb criteris geomètrics o geoestratègics que trencaven les tradicions polítiques i legals d'aquells països: les assemblees d'ancians, les normes de l'hospitalitat, el sistema d'intercanvi entre estirps o clans, les lluites de prestigi, les normes d'espaiament, etc. D'altra banda, els va animar a decretar estats sobre territoris sense societat civil on només es podien mantenir sobre dos pilars: el militarisme per vertebrar una unitat artificial i el caciquisme per sostenir una cohesió corrupta. D'aquí, és clar, va sorgir la transformació dels caps de clan en "senyors de la guerra", i dels conflictes

rompían las tradiciones políticas y legales de esos países: las asambleas de ancianos, las normas de la hospitalidad, el sistema de intercambio entre estirpes o clanes, las luchas de prestigio, las normas de espaciamento, etc. Por otro lado, los animó a decretar estados sobre territorios sin sociedad civil donde sólo se podían mantener sobre dos pilares: el militarismo, para vertebrar una unidad artificial, y el caciquismo, para sostener una cohesión corrupta. Eso conllevó, evidentemente, la transformación de los jefes de los clanes en "señores de la guerra" y la de los conflictos tribales más o menos homeoestáti-

other in the Cold War. All of this served on the one hand to segment the territory using geometric or geostrategic criteria which broke political and legal traditions in the countries concerned: assemblies of elders, norms of hospitality, the system of interchange between lineage and clan, the struggle for prestige, the norms regarding space, etc. Furthermore, they managed to engender states in territories that had previously lacked civil societies and which could be maintained only using two pillars: militarism to provide the backbone of an artificial unit and despotism needed to maintain a corrupt cohesion.

tribals més o menys homeostàtics en guerres ètniques i genocidis sistemàtics. Així ho resumia Miguel Ángel Melendo, metge i missioner a Etiòpia: "A partir de l'arribada dels occidentals, els diferents regnes africans es van veure obligats a pertànyer a un mateix país i compartir el poder, i això no hi ha estat mai a la seva cultura".

Que quedi clar que no es tracta de cantar les virtuts del relativisme politicocultural que considera la infibulació o la lapidació com un "patrimoni cultural" irrenunciable. Ni tampoc es tracta de dubtar que la democràcia és bona per a tot el món per poc que sigui

cos en guerras étnicas y genocidios sistemáticos. Así lo resumía Miguel Ángel Melendo, médico y misionero en Etiopía: "A partir de la llegada de los occidentales, los diferentes reinos africanos se vieron obligados a pertenecer a un mismo país y a compartir el poder, algo que no había estado presente nunca en su cultura".

Que quede claro que no se trata de cantar las virtudes del relativismo político-cultural que considera la infibulación o la lapidación como un "patrimonio cultural" irrenunciable, ni tampoco de dudar que la democracia es buena para todo el mundo

From this, obviously, emerged the transformation of clan leaders into "warlords", and tribal conflicts that were more or less homeostatic, into ethnic wars and systematic genocides. Miguel Ángel Melendo, a doctor and missionary in Ethiopia, sums up the situation thus: "After the arrival of Westerners, the different African kingdoms were obliged to belong to a single country and to share power, something they had never known in their own culture".

It should remain clear, however, that this is not about singing the virtues of political and cultural relativism which considers infibulation

formal de veritat, i no merament instrumental. Però el que sí que cal encara denunciar, i tantes vegades com calgui, és aquest absolutisme colonial que va imposar al Tercer Món els models de l'estat metropolità més barrocs i que avui encara pretén seguir exportant les pràctiques d'un estat del benestar la generalització del qual provocaria el seu propi col·lapse.

¡Ai de nosaltres el dia que haguéssim de menjar els peixos que ells aprenguessin a pescar o els residus que comencessin a generar! ■

ruberteventos.com

a poco que esta sea formal de verdad y no meramente instrumental. Lo que sí debemos seguir denunciando, y hacerlo tantas veces como sea necesario, es este absolutismo colonial que impuso al Tercer Mundo los modelos del Estado metropolitano más barrocos y que hoy todavía pretende seguir exportando las prácticas de un Estado del bienestar cuya generalización provocaría su propio colapso.

¡Ay de nosotros el día que tengamos que comer el pescado que ellos aprendieron a pescar o los residuos que comenzaron a generar! ■

and stoning to be part of a "cultural heritage" which can never be given up. Nor does it imply doubts about whether democracy is good for everyone if it has a certain degree of formality and is not merely instrumental. But what can be and should be denounced as often as possible, is the colonial absolutism which imposed on the Third World the most baroque models of metropolitan states, and which today still seeks to continue exporting the practices of a welfare state, the generalisation of which will provoke its own collapse. Oh, poor us, when we have to eat the fish they have learned to catch and the rubbish they have started to generate! ■